

„Праця“

Український просвітний тижневик в Бразилії виходить в Прудентополі кожного Четверга.

Передплата в Бразилії:

Річно 8\$000, піврічно 5\$000.
 Для Галичини річно 10 корон.
 Для України 5 рублів.
 Для Півн. Америки 2.50 дол.
 Для Канади 2.50 дол.
 Для Аргентини 6 пез.

ПРАЦЯ

„PRACIA“
 Jornal semanal para os
 Ukrainos no Brazil.
 Publica-se em Prudentopolis
 às Quintas Feiras.

Дрібні оголошення по 100рс. від
 стиха. Більші по 200рс. За вся-
 кі оголошення платить ся згори.

PRACIA
 Prudentopolis
 Paraná — Brazil

ВИДАВЦІ: Видавнича спілка.

„Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руське ми серце і віра руська“ — 3 Рус. пс. Маркияна Шашкевича.

Не розлучать нас ні море,
 Ні межі чужих країв. Гимн ам. Укр.

Ми Українці до скову
 В нас є сила Козаків!

Одинока Українська Часопись у Бразилії.

На часі під розвагу.

Українська згода з ляхами.

За кожним разом, коли Ляхи допускаються якого варварства на українським народі, пишуть польські депеші і пишуть польські газети про українські звірства над невинним польським народом. Але, коли Ляхам зачне заглядати в очи яка небезпека, тоді Ляхи починають інтересувати широкий світ новостями і «сензаціями». Коли Ляхи забивали українських мужиків у східній Галичині, мордували невинних діточок, знасилували чесних українських жінок і дівчат, коли Ляхи розграбували добро українського народу, палили села, збещещали святі церкви, забирали сотки тисячів передових українських патріотів з інтелігенції і селянства та міщанства до неволі, коли Ляхи розстрілювали нещасливі жертви без суду, тоді підлий ляцький накорінок обернув «кота хвостом» і розтрубив по чужих газетах, а найбільше по американських страшні річі про Українців; а щоби відвернути очі цивілізованого світа від своїх диких звірств розтелеграфував і розписав по світі, що Українці допускаються звірств надпольським народом.

Та коли звірства ляцькі зачнуть продиратися до загальної відомости, стане показуватися польська культура у правдивім світлі, тоді хитрий Лях зачинає з иншої бочки. Без хитрости, без підступства, Лях не міг би жити, як риба без води. Хитростію, брехнею, ошуканьством воскресили Ляхи свою По-

Ляхи угоди за козацької Републики, та все виводили наших легковірних гетьманів у поле і пощивали своїх противників в дурні. Ляхи робили мирові договори з Українцями, а рівночасно єднали собі поміч то у Турків, Татарів, то у Москалів, Волохів, або Мадярів. Так робили Ляхи від віків з Українцями, так роблять і нині і так будуть робити до суду віку; хиба, що Українці прийдуть до розуму і перестануть бавитися з хитрими Ляхами у «жмурка».

Не буду пригадувати тут всякі польсько-українські угоди-підступи з перед притученя Галичини до Австрії, бо кождий може цего дізнатися з історії. Вони все тими договорами розбивали єдність українських провідників і народа; я зверну увагу у шановних читачів на факти найновіщої доби, на ці угоди, які робили Ляхи з Українцями під бувшою Австрією. Це ще многі наші Українці пам'ятають, а декотрі з них самі брали діяльну участь у польсько-українських угодах.

За покійного Лаврівського, віце-маршалка галицького сойму зробили Ляхи угоду з Українцями не в иншій цілі, а лише на це, щоби угоди не додержати, а потім представити Українців пере віденським правительством яко таких, з котрими ніяка угода чи згода неможлива. В 1895 року усї галицькі послы до краєвого сойму у Львові Українці демократи, радикали і так звані «старорусини зєдналися і сотворили оден соймовий клуб. Наших послів тоді було 17 чоловіків. Наміником був хитрий ляшок, Казимир

і проти їх волі переперти соймові ухвали. Вони зачали зараз з декотрими послами робити «польсько-руську угоду і то так на борзі скоро, що кромі кількох ніборзї скоро, що кромі кількох ніборзї то прихильників польсько-руської угоди, а між ними провідника тої нещасливої групи п. Олександра Барвінського Ксенофонта Охримовича і еще третого, котрого імя вилетіло мені з памяти, (третим був Наталь Вахнянин — Ред.) ніхто з прочих послів українського клубу не знав. За 2 дні речник угодовців з української сторони, п. О. Барвінський, проголосив у галицьким соймовім будинку підчас соймової сесії урочисто згоду русько-польську, котру названо іменем «нова ера». Від хвилі проголошеня О. Барвінським «нової ери» настало на цілій галицькій Україні «нове пекло». Послы демократичні, радикальні і старо-руські під проводом, перші Ю. Романчука, другі Теофіля Окуневського, а треті Короля, запротестували проти такої згоди, в котрій вони ані не брали участі, ані про неї ніщо не знали; що краю заворушився нарід, а послы розбилися на три групи. Намітник Бадені заключеної угоди з Барвінським не додержав, бо Ляхови не ходило о польсько-українську угоду, але єдино і виключно о це, щоби розбити наш сильний, зєднаний соймовий клуб. Сварка зі соймового галицького будинку перенеслася на провінцію; інтелігенція і народ поділився ше на більше партій чим було їх перед новою ерою і зачалося між галицькими Українцями чисте пекло. Партії українські чи як тоді називали руські поборювалися взаємно.

галицькі стратили в Австрії політичну вартість так далеко, що тодішний австрійський цісар зігнорував українську депутацію зложену з 40 патріотів в нечувано арогантський спосіб.

Нині Українці роблять з Ляхами знова «нову еру»: собі на погибель, а Ляхам на забаву і глумовання з Українців. І знов розбилася єдність. Одні роблять угоди з Ляхами, другі гинуть в тюрмах ляцьких; одні роблять угоду а другі кров свою проливають боронячися перед ляцькою приязнею. Ніхто з розважних Українців не підозріває своїх дипломатичних, військових та політичних провідників о зраду, о особисті амбіції, або хвилеві зиски; та українську суспільність ляхає найбільше ляцька хитрість, а в українських провідників легковірність. Ляхи не були ніколи чесними в поступованню з Україною; це наші народні борці і провідники знають ліпше і нашої українській суспільности ходить виключно о це, щоби наука, яку дало Українцям польсько-українське братання і всякі угоди, не пішла у ліс.

Не дати розбитися на польонофілів і польонофобів, а тримати ся твердо і сильно одної спільної мети: независимість України, це повинно бути нашою метою.

У Ляхів єсть, були і будуть партії, але в справі відносин до України і українського народа, усї ляцькі партії зійшлися до одної громади. У Ляхів зєдналися кардинали зі соціалістами, хлопи зі своїми гнобителями шляхтою, поступові з реакціонерами, лише на те, аби гнобити Українця і загарбати його батьківщину. Українські партії зєдналися до одної мети: независимість України, це повинно бути нашою метою.

Українських патріотів і селянства та міщанства до неволі, коли Ляхи розстрілювали нещасливі жертви без суду, тоді підлий ляцький накорінок обернув «кота хвостом» і розтрубив по чужих газетах, а найбільше по американських страшні речі про Українців; а щоби відвернути очі цивілізованого світа від своїх диких звірств розтелеграфував і розписав по світі, що Українці допускаються звірств надпольським народом.

Та коли звірства ляцькі зачнуть продиратися до загальної відомості, стане показуватися польська культура у правдивім світлі, тоді хитрий Лях зачинає з іншої бочки. Без хитрости, без підступства, Лях не міг би жити, як риба без води. Хитростію, брехнею, ошуканьством воскресили Ляхи свою Польщу з перед 1772 року; хитростію, брехнею і ошуканьством копають тепер собі гріб. Щоби продовжити нужденне коротання — взялися Ляхи випробованого віками способу роблення «угоди» з Українцями. Робили Ляхи угоди з Українцями за княжих часів, та ніколи їх не дотримали; робили

на ці угоди, які робили Ляхи з Українцями під бувшою Австрією. Це ще многі наші Українці пам'ятають, а декотрі з них самі брали діяльну участь у польсько-українських угодах.

За покійного Лаврівського, віце-маршалка галицького сойму зробили Ляхи угоду з Українцями не в іншій цілі, а лише на це, щоби угоди не додержати, а потім представити Українців перед віденським правительством яко таких, з котрими ніяка угода чи згода неможлива. В 1895 року усі галицькі послы до краевого сойму у Львові Українці демократи, радикали і так звані «старорусини» зєдналися і сотворили оден соймовий клуб. Наших послів тоді було 17 чоловіків. Намісником був хитрий ляшок, Казимір Бадені, а краєвим маршалком його рідний брат Станислав Бадені. Оба хитрі Ляхи, зорієнтувалися скоро, почувши, що соймові послы усіх трох партій зійшлися разом у однім клубі і зрозуміли, що сімнадцятьох народніх українських заступників не буде можна так скоро побороти

кальні і старо-руські під провозом, перші Ю. Романчука, другі Теофіля Окуневського, а треті Короля, запротестували проти такої згоди, в котрій вони ані не брали участі, ані про неї ніщо не знали; до краю заворушився нарід, а послы розбилися на три групи. Намісник Бадені заключеної угоди з Барвінським не додержав, бо Ляхови не ходило о польсько-українську угоду, але єдино і виключно о це, щоби розбити наш сильний, зєднаний соймовий клуб. Сварка зі соймового галицького будинку перенеслася на провінцію; інтелігенція і народ поділився ще на більше партій чим було їх перед новою ерою і зачалося між галицькими Українцями чисте пекло. Партії руські поборювалися взаємно.

Часи намістикованя а по сім президованя міністра Казиміра Баденього були найтяжчими для галицької України від коли Галичину прилучено до Австрії; здавалося, що Галичина не переживе цього лихоліття і що Ляхи з'їдять живцем Українців. Українці

тепер і староруські під провозом; це наші народні борці і провідники знають ліпше і нашої українській суспільности ходить виключно о це, щоби наука, яку дало Українцям польсько-українське братання і всякі угоди, не пішла у ліс.

Не дати розбитися на польонофілів і польонофобів, а триматися твердо і сильно одної спільної мети: незалежність України, це повинно бути нашою метою.

У Ляхів єсть, були і будуть партії, але в справі відносин до України і українського народу, усі ляцькі партії зійшлися до одної громади. У Ляхів зєдналися кардинали зі соціалістами, хлопи зі своїми гнобителями шляхтою, поступові з реакціонерами, лише на те, аби гнобити Українця і загарбати його батьківщину. Українці не страшні хвилеві неудачі на полі війни, але сто разів страшніша сама гадка розбиття нашої солідарности. Ляхи побидили нас хвилево і то при чужій помочі; та коли тепер та чужа поміч ослабла, а і цілком зникне, Польща гримне ще скорше як

М. Гоголь.

Тарас Бульба.

(ПОВІСТЬ).

2)

Ради приїзду синів Бульба звелів скликати всіх сотників і всю полкову старшину, хто тільки був поблизу і коли прийшли два з них і осаул Дмитро Товкач, його старий товариш, він представив синів, промовляючи:

— Ось, дивіть ся, які молодці! Незабаром їх пішло на Січ.

Гості поздоровкали ся з Бульбою і з обома синами і сказали їм, що добре діло роблять і що нема ліпшої науки для молодого чоловіка, як Запорожська Січ.

— Нумо, пане брати, сідайте кожний, де кому ліпше, за стіл. Ну, синки, поперед усього, випємо горівки! — Боже благослови! Здорові були, сини: і ти Остапе, і ти, Андрію! Дай Боже, щоб ви на війні все були відважні, щоб бісурманів били, і Турків били і Татар били; а як Ляхи зачеплять нашу віру, то й Ляхів щоб били! Ну, наставляй свою чарку; що добра горівка? А як по латині горівка? Ото, сиңу, дурні були Латинці; вони й не знали, що є на світі горівка. Як бо того звали, що латинські вірші писав? Я в грамоті не битий, то й не знаю: Го-рацій, чи як?

«Ач, який батько, — подумав старший син Остап, — усе старий собака, знає, а ще й прикидаєть ся!

— Мені бачиться, що архимандрит не давав вам і нюхати горівки, — говорив далі Тарас. — А признайтесь сини, добре шмагали вас березняком і свіжим вишняком по спині і по всьому, що лиш є в козака? Чи може — коли ви стали вже велико розумні, чи може й плетеницями чухрали? А чей не тільки по суботах, а діставалось і по сєредах і по четвергах?

— Не треба, батьку, згадувати, що було, відповів спокійно Остап: — що було, минуло!

— Най попробує тепер, — сказав Андрій, — Най тепер хтонебудь тільки зачепить. От най тепер навернеть ся яка небудь татарва, буде знати, що таке козацька шабля!

— Добре, сиңу! Йй Богу, добре! Та коди на те пішло, то й я з вами поїду! Йй Богу поїду! Якого чорта ждати мені тут? Щоб стати гречкосієм, домоводом, доглядати овець та безрог та бавити ся з жінкою? Та пропади вона: я — козак, не хочу! І щож з того, що нема війни? Я й так поїду з вами на Запороже — погуляти. Йй Богу поїду! І старий Бульба мало-по-малу горячив ся, горячив ся, вренці зовсім розсердився, встав ізза стола і постатівши, тупнув ногою. Таки за-

втра поїдемо! Нащо відкладати? Якого біса ми можемо висидіти тут? Нащо хата? Нащо нам все те? Нащо ті горшки? — і з тими словами він почав бити і шпурляти горшками і пляшками.

Бідна старуха, що вже привикла до таких учинків свого мужа, з болем дивилася, сідючи на лаві. Вона не сміла говорити нічого; але почувши таке страшне для неї рішення, вона не могла зпнути сліз; поглянула на своїх дітей, що з ними мала так скоро розлучитися, — й ніхто-б не в силі описати всю безмовну силу її горя, що здавалось, тремтіло в її очах і в заціплених губах.

Бульба був упертий без краю. То була одна з тих нагур, які виховувались тільки в XV. віку в пів-кочовому закутку Європи, коли вся первобутня Україна-Русь, покинута своїми князями, лежала спустошена, вицалена до пня невпинними набігами монгольських хижаків; коли втративши хату і стріху, ставав тут відважний чоловік; коли поселяв ся на пожарищах, не вважючи на грізних сусідів і вічну небезпеку і привикав дивитись їм просто в очи, забуваючи навіть, що таке страх; коли боевим полум'ям розгорів ся від віку мирний славянський дух і повстала козачина — широкий, гулящий розмах української вдачі, — і коли всі поріччя, перевози, дуги і байраки зазіяли козаками, яким і ліку ніхто не

знав, і їхні сміливі товариші мали право відповісти султанови, що бажав дізнатись, скільки їх: «Хто їх знає! У нас їх розкидано по всьому степу: що байраки то козак». То було справді незвичайне явище української сили, його викресало з народньої груди кресало лихоліття. На місці колишніх уділів, дрібних городів, наповнених псарями і ловчими, замість дрібних князьків, що ворогували і торгували городами, повстали грізні осаді, курені й околиці, пов'язані сліпкою небезпекою й ненавистю до нехристів-хижаків.

Усім відомо з історії, як вони вічною боротьбою і тяжким життям вратували Європу від непевних нападів, що грозили їй руїною. Польські, королі, що замість удільних князів опинили ся власниками, хоч і далекими й слабими, тих широким земель, зрозуміли вагу козачини користь з такого боевого сторожкого життя. Вони потурвали і влещувались їм. Під королівською далекою властю гетьмани, що вибирали ся з посеред самих таки козаків, перетворили околиці й курені в полки і правильні округи. То не було рядове зібране військо; його не бачив ніхто, але на випадок війни і загального руху до восьми днів, не далі, кожний явив ся на коні, в повній зброї, маючи в короля тільки один червінець плати, і двох неділь ставало таке військо, яке не сміла зібрати ніякій рекрутчині. А скі-

повстала. Польща має повно найзавзятіших ворогів: Німців, Чехів, Литвинів, Українців, російських большевиків і польські вержонди у внутрі своєї держави, та Жидів в додатку; а ніякий з цих ворогів не дасться перехитрити Ляхам і приєднати, і скорше чи пізніше прийде на що соромний копець; чому ж би ми не мали витримати?! Навіть колиби Ляхи заняли цілу Україну, ми не повинні лякатися і ставати з Ляхами до угоди. Побідять нас Ляхи нині, а коли будемо зеднані, побіда ляхька обернеться вкоротці у поразення. Тож чи можливо, щоби дев'ятьма мільйонами Ляхів, хотьби і не знати як голодних, проковтнуло нараз сорок мільйонів Українців, чотири і пів мільйона Німців, кілька сот тисяч Чехів, п'ять мільйонів Литвинів і три мільйони Жидів? Австрія і Росія була зорганізованою дисциплінованою, військово сильною, а розлетілася одна і друга. Польщу нема що рівнати зі згаданими нині вже розбитими державами. Нинішня Польща в порівнянні до давньої Росії це жаба проти вола. Робить Польща угоду з російськими большевиками, Українці тимчасово повинні лучитися і єднатися, бо з польсько-большевицького мира не вийде жадна для Польщі благодать, а приспішить її упадок; нам ходить о це, щоби Україна була зеднана духово, аби в кожній хвилі готова зеднати усї українські землі в одну незалежну державу. Ми Українці дякуймо Богови встаючи і лягаючи, що Америка, як показується, вицофується з європейського пікніку; дякуймо Богови і за це, що з Ліги Народів зробилася фіга; а в кінці, що Польщу лишили альянти на її власні сили!! В Українців повинен ветупити новий дух, нова свіжість, нова завзятість і енергія, а передівсім єдність і солідарність. У єдності наша будучність. З мировими трактатами Українців з Поляками можуть Ляхи троха заждати. Українська єдність не видить свого нещастя у побіді Ляхів, або большевиків над нами але у розбиттю української єдності. Кінець діло хвалить а єдність будє.

(О. П. з „Америки“).

Проти польської окупації і...

них держав, що вони незалежно від воєнних подій берегти будуть політичні і національні права українського населення. Східна Галичина є виставлена на гнет польської військової окупації. Всупереч рішенню Найвищої Ради з 25. червня, яким мала бути дана українському населенню спротога висловити свою волю відносно політичної приналежности, Найвища Рада рішенням з дня 20. падолиста знехтувала цю ухвалу про народне голосування, віддала Полякам Східну Галичину і установила статут, який являється запереченням справжньої автономії. Цей статут не лише передає езекутивну владу в краю ворожий Українцям Польщі і дозволяє польському губернаторови звичайним veto не допустити до засновання українських середніх і вищих шкіл, але відтягає також галицькому соймови основне право кожної автономної легіслативної влади, рішати самому про виборчий закон і виборчу систему. Тому, що статут відтягає галицькому соймови ці права, які мав львівський сойм вже під австрійським пануванням, він зводить галицький сойм до якоїсь комісії польського парламентару, бо цей парламент має кожного часу право змінити виборчу систему до галицького сойму і рішати про його склад. Але й цим не вдоволилася Найвища Рада і знесла навіть основну постанову статуту відносно мандату так, що нині грозить Східній Галичині небезпека стати просто анектованою польською провінцією з тією автономією. Польське правительство заводить у Східній Галичині режим Прусаків у Познанщині. Продажа землі українським хліборобам заборонена. На пруський взірєць створено колонізаційну комісію; українських урядовців частю зовсім не приймається до служби, частю переноситься їх до польських провінцій. Українським студентам заборонений вступ на польський університет. Тисячі Українців є інтерновані серед страшних відносин. Польське правительство веде послідовно і з розумом свою роботу над знищенням Українців, а чужі місії або цілком не знають про ці муки або не хочуть справджувати цієї жорстої системи польського білого терору проти українського населення.

Подаючи ці факти до Вашого відома, прохаю Найвищу Раду іменем мученого українського населення, положити кінець тому станови річей у Східній Галичині.

Др. Василь Панейко.

Під польським ярмом.

Нові польські арештування.

В Сокалі арештувала польська жандармерія о. Івана Кашубинського з Угринова. Мотив арештування славне зв'єсне підозріння про комунікування з большевиками.

Український духовний семінар польською казармою для legionistiv.

Після зареєстрування українського семінара у Львові, обрабування його з інвентара, польська військова влада заняла другий український духовний семінар в Станіславові та улаштувала в ньому казарми для піхоти.

Англія бажає собі утворення Польщі в етног...

кою до якої Україна буде приналежати в кожному разі? Маса населення Східної Галичини є проти прилучення до Польщі і це повинно рішати. Деякі Французи намагалися в обманчивий спосіб малювати Полякам державу зі 40 — 60 мільйонів населення; цим зробили Французи Полякам лиху прислугу. А зрештою, коли Рінон хоче мати біля великої Польщі також сильну і зєдинену Росію, то тяжко зрозуміти, як ці два бажання погодити зі собою?

Що тикається Середньої Азії, то Сітон-Ветсон справді побоюється, аби британська політика не перетягнула струни.

Справді для Англії велика небезпека в тім, коли границя Індій, посується аж до Сирії, Вірменії і до Каспійського моря. Англія переміниться на цей випадок у легку до атаки сухопутну державу, тоді, як досі була майже неможлива до побиття морська імперія. І тому британські патріоти не бажують собі нічого більше як цього, щоби Англія вицофалася з Мезопотамії оголосила desinteressement в Перзії, заступила протекторат в Єгипті звичайним мандатом і т. д.

Дальші виводи статті, в яких редактор полемізує з попередником для нас меншого значіння. Але зі сказаного виходить ясно, що ми все підчеркували, що інтереси України і Англії у всіх головних точках згідні зі собою. Навецена стаття Сітона-Ветсона, це ще один апель до нас: не занедбувати праці біля освідомлення англійської опінії про українську справу — вже хочби з уваги на факт, що на європейським континенті Англія на довгі літа останеться одиноким і рішаючим чинником, який держить і нашу долю в своїх руках.

ВСЯЧИНА.

Як в галицькій селі викурювали хрунівську газету.

У Львові Витовт Демянчук зачав видавати замість давнішої своєї газети „Руский Селянин“ нову газету „Пробій“, на яку дістає гроші від польських панів.

Один з читачів львівської газети „Нової Ради“ пише до неї так:

„І у наше село зайшов той паскудний „Пробій“. В неділю по Службі Божій почав його роздавати людям новоустановлений вїйт — додати треба, до вїйни перший хрунь в селі — захвалюючи, що то газета з „ради повятової“. Та у нас люди не в тім біті і не дали себе обдурити. Один старий господар на церковнім подвір'ю взяв „Пробоя“, витягнув сірники та запалив сю погань, а всі обдаровані тою польською газетою, зачали скидати усї „Пробіи“ на вогонь. Велику втіху мали люди і діти, що колесом обступили ту ватру. Старий сплюнув на вогонь і вїдїшов. За його приміром зробили те саме і другі. Так то викурювали люди „Пробоя“ з нашого села. Цілу неділю і чоловіки, і баби по хатах і діти, що совгають ся по ставищи, говорили про се що то таке „Пробій“, та за що його перед цілою громадою спалили.

„Від того часу вже „Пробій“ не заглядає між наших селян. Коли тепер вїйт-хрунь дістане пачку паперу з почти, так вже й кине на шафу і носа свого з „Пробоям“ не покаже між людей.“ (А „Газета Польська“ хвалює собі цей випадок.)

доги аж до Північного ледового океану значить на просторі 150 миль.

Мадяри хочуть відзискати підданство України.

Мадярські правительственні круги доносять „Український Прапор“ раються створити між угорськими Українцями партію Мадяронів, котра має довести прилучення Підкарпатської України до Угорщини. В той спосіб хочуть знайти Мадяри поміст межі Угорщини і Польщі якою намагаються заключити вічний союз і тому їм потреба спільної границі. Щодо союзу був би лише закріпленням над Українцями, про це не треба говорити.

Крадуть твори штуки.

З ріжнородних музеїв королівських палаців в європейських державах покрадено ріжнородні цінні твори штуки. Виявилось це давно у Відні, коли одна англійська компанія закупила ріжні артистичні предмети австрійського правительства, хотіла їх брати. Показалось що хоч предмети були в списі, але їх не мож було знайти — вони пропали. Нестало між іншими скульптури царя Франца Йосифа. Подібні крадіжки мічено й в ріжних містах Росії. Догадують, що ріжного рода купці старанні роблять тепер неоцінені інтереси та продають цінні твори потайки до Англії до Америки.

Від такого вандалізму не єсть вільні вільні Франція, Бельгія та інші краї. Головний предмет ловів — це артистичні образи давних малярів.

Польська пресова агітація.

Падеревський дістав від американців Поляків 450 мільйонів марок для організації газет й політичної пропаганди в Польщі. Друкарня вже куплена. Редагувати газету має націонал-демократ Стронський з платенням в 40.000 марок що місяця. Протягом року 100.000 примірників буде розсилається даремно.

(„Воля“).

В Німеччині ще далекою до спокою.

Щодня приходять ріжнородні, часто перекривні вісти з Німеччини. На загальне порозуміння представляється тепер так:

Зазив соціалістичного правління Еберта до робітників, щоби вони страйком оборонили свою свободу, здобути революцією, удався. Робітники дійсно вийшли на страйк, мілітарна диктатура впала і правительством Еберта прийшло знова до влади. Але проти нього збунтувалися тепер найрадикальніші елементи: незалежні соціалісти і большевики. Ці спартакісти не хочуть тепер вертати до праці, але борються о захоплення влади своїми руками мимо цього, що правительством Еберта заключило умову з представниками робітничих організацій та поробило їм великі соціальні уступки.

Спартакісти-комуністи мають по своїй стороні військові частини. Наслідком цього переходить між військом комуністів і правительством до оружною розправи. В Берліні на передмістях правительством віднесло шучу побіду, але мимо цього положення не єсть певне, бо на провінціях: Турині та у Східній Пруссії спартакісти мають сильну Властива їх область — це промислові об...

таючи, що Америка, як показується, вицофується з європейського піквіку; дякуймо Богови і за це, що з Ліги Народів зробилася фіґа; а в кінці, що Польщу лишили альянти на її власні сили!! В Українців повинен вступити новий дух, нова свіжість, нова завзятість і енергія, а передівсім єдність і солідарність. У єдності наша будучність. З мировими трактатами Українців з Поляками можуть Ляхи троха заждати. Українська суспільність не видить свого нещастя у побіді Ляхів, або большевиків над нами але у розбиттю української єдності. Кінець діло хвалить а єдність будує.

(О. П. з „Америки“).

Проти польської окупації і польких насильств у Східній Галичині.

Наш делегат Др. Василь Панейко передав на днях Найвишій Раді в Парижі ось яку ноту:

В імени українського населення Східної Галичини маю честь подати Вам до відома що слідує:

Всупереч многократним заявам зісоюзне-

хаю Найвишу Раду іменем мученого українського населення, положити кінець тому станови річей у Східній Галичині.

Др. Василь Панейко.

Під польським ярмом.

Нові польські арештування.

В Сокалі арештувала польська жандармерія о. Івана Кашубинського з Угринова. Мотив арештування славне зв'єсне підозріння про комунікування з большевиками.

Український духовний семінар польською казармою для легіоністів.

Після зареєстрування українського семінара у Львові, обрабування його з інвентара, польська військова влада заняла другий український духовний семінар в Станиславові та улаштувала в ньому казарми для піхоти.

Англія бажає собі утворення Польщі в етнографічних границях, але ніколи Великої Польщі.

В справі статуту для Гданська можна дійти до вдоволяючої обі сторони розв'язки: Але спір ведеться головно біля справи Східної Галичини, руського т. зн. українського краю. Польща має одержати спільну границю з Румунією? Чому ж не має одержати такої границі також Чехословаччина з будучою російською федеративною республі-

кою „Пробію“. В неділю по Службі Вождів по селі — захвалюючи, що то газета з „ради повятової“. Та у нас люди не в тім биті і не дали себе обдурити. Один старий господар на церковнім подвір'ю взяв „Пробю“, витягнув сірники та запалив сю погань, а всі обдаровані тою польською газетою, зачали скидати усі „Пробю“ на вогонь. Велику втіху мали люди і діти, що колесом обступили ту ватру. Старий сплюнув на вогонь і віпійшов. За його приміром зробили те саме і другі. Так то викурювали люди „Пробю“ з нашого села. Цілу неділю і чоловіки, і баби по хатах і діти, що совгають ся по ставищи, говорили про се що то таке „Пробій“, та за що його перед цілою громадою спалили.

„Від того часу вже „Пробій“ не заглядає між наших селян. Коли тепер вїт-хрунь дістане пачку паперу з почти, так вже й кине на шафу і носа свого з „Пробюем“ не показує між людей“. (А „Газета Польська“ хвалила собі того „Пробю!“ — Ред.)

Большевики напали на Фінляндію.

Послугуючися Мурманською залізницею як вихідною точкою, розпочали большевики офензиву проти Фінляндії як це доносять телеграми, що наспіли до фінського посольства.

В телеграмах сказали, що большевики зібрали військо довкола Гірсиля і Рояконту, а їх майбутною метою єсть здобуття Лієкси, Інарі і Кусамо.

Фронт боевий розтягається від озера Ла-

до робітників, щоб вони страйком оборонили свободу, здобуту революцією, удався. Революція дійсно вийшла на страйк, мілітарна диктатура впала і правительство Еберта прийшло знова до влади. Але проти нього збунтувалися тепер найрадикальніші елементи: незалежні соціялісти і большевики. Ці спартакісти не хочуть тепер вертати свої руки мимо цього, що правительство Еберта заключило умову з представниками робітничих організацій та поробило їм великі соціяльні уступки.

Спартакісти-комуністи мають по своїй стороні військові частини. Наслідком цього проходить між військом комуністів і правительством до оружно розправи. В Берліні на передмістях правительство віднесло ся до шуку побіду, але мимо цього положення не єсть певне, бо на провінціях: Туринґія та у Східній Пруссії спартакісти мають сильну властива їх область — це промислові осередки західної Німеччини, де находяться фабрики оружа і де, наслідком цього, робітники самі мали змогу узброїтися. В деяких великих містах, як Штетин, Бресляв і Діссельдорф комуністи остають ще дотепер при владі, а в Кіль, Голле і в Липську ледви тримують удержує лад правительственне військо.

Найбільша ненависть комуністів звернена проти енергічного міністра національної оборони Густава Носке, який остаточно подався до димісії, але це ще не вдоволило комуністів, котрі домагаються кабінету зложеного з представників робітників.

Чив ся похід — голяк ішов на луки і ниви, на дніпрові перевози, ловив рибу, торгував, варив пиво і був вольний козак. Не диво, що тогочасні чужоземці дивувались його незвичайним здібностям.

Не було ремесла, якого-б не знав козак: накурити вина, зробити віз, намолоти пороку, в порати ся з ковальською, слюсарською роботою і в додаток загуляти до пропалого, шити-байдувати, як міг тільки один козак — в се те було йому по душі. Крім лейстрових козаків, що мали обовязок являти ся на випадок війни, можна було кожного часу в більшій потребі набрати цілі товпи добровольців: досить тільки було, щоб осаули перейшли по ринках і майданах усіх сіл і містечок і гукнули на весь голос, стоячи на возі: «Гей, ви пивоварники, броварники! Годі вам пиво варити та валити ся по запічках та годувати своїм товстим тілом мух! Виходьте, слави лицарської і чести добувати! Ви плугатарі, гречкосії, вівчарники, баболюби! Годі вам за плугом ходити та валити в землі свої чоботи, та воловодитись з жінками, і губити свою силу лицарську! Пора добувати козацької слави!» І ті слова були як іскри, що падали на сухе дерево. Плугар ломив свій плуг, броварники і пивоварники кидали свої кади і розбивали бочки, ремієник і крамар слав до чорта і ремесло і рамницю, бив дома горшки, миски, — і

все, що жило, сідало на коний. Одним словом, тут українська вдача розвернулася, розмахнулася могутно і широко.

(Дальше буде).

любі діти читайте се, але кілька разів і задержіть се в своїй пам'яті.

А тут з боку почала виростати й Польща і от колись стало ся так, що на Литовсько-руським престолі сидів князь Ягайло, а Поляки вибрали собі королівною Ядвіґу, дівчину 15 літ. Ягайло не був тоді християнином і власне прирік, що як віддадуть йому Ядвіґу, то він прийме християнську віру, а Литву, Русь і Польщу, з'єднає в одно королівство. Дуже не хотіла Ядвіґа йти за того Ягайла, але її присилували — і від того часу (1386 р.) Литва, Русь і Польща з'єднали ся разом, лиш верх в тім почали брати Поляки, а Литва і Русь почали терати своє значінє. Великі пани наші, всякі оті Острожські, Вишневецькі, Збаражські, Сангушки, Чарторийські почали польщити ся і врешті стало ся так, що

при своїй вірі, при своїм обряді зівстав ся лиш самий простий наряд.

Але хоч і втратили ми самостійність, та не втратили народности, а навпаки — завзято її берегли. Кому було зле під Польщею, той втікав на вільні степи українські, за пороги Дніпрові — і так повстало славне могутне військо запорожське.

В початку 17-го віку на Запорожжі появил ся не аби який чоловік, кошовий отаман Петро Конашевич Сагайдачний. Він був родом з Галичини, зі Самбора, учив ся на Волині був дуже освіченою людиною. Попавши на Запорожжє, виявив себе відразу добрим вояком; так, напр., він пішов війною на Турків, спалив турецьку кріпость Варну, а на другий рік пройшов аж у Крим, взяв місто Кафу, пошав турецькі кораблі і тисячі невольників, що томил ся в турецькій неволі, випустив на волю.

От тоді то залунало імя Сагайдачного по всій Україні! Бо у всі закуточки, в усі села йшли освободжені люди і несли туди славне імя гетьмана запорожського на устах. Під власть Сагайдачного почали збігати ся тисячами вільні козаки і військо його ставало міцним та грізним. Не могло то, очевидно, подобати ся Польщі, але поки що нічого вона не могла вдіяти. Сагайдачний знов пішов на Турцію, спалив в Азії Синоп, був у Трапезонді, під-

ходив аж під самий Царгород. Вислав султан турецький свої кораблі проти козаків — побив Сагайдачний і ті кораблі. Вислав султан проти козаків Алі-пашу морем, а Скіндер-пашу суходелом — побив і їх Сагайдачний.

А тим часом в далекій Москві було безголове: старі царі помирали, а нові не народили ся. Польський королевич Володислав задумав скористати з того та й самому сісти на престол московський. Зібрав військо, пішов на Москву, але щось ему не пощастило: жовніри збунтували ся, не побираючи належної платні, і почали тікати один по одному до дому. От-от зостанеть ся королевич без війська і замість московського престолу попаде в московську тюрму. От тут і згадали Поляки за Сагайдачного та давай його просити, щоб він пішов, та визволив королевича. Сагайдачний згодив ся і вирушив зі своїми Запорожцями до Москви; почав брати московські міста одно за одним: Путивль взяв, Лівни взяв, Єлец взяв. От уже й під самою Москвою Сагайдачний, от уже розбив військо московське, поєднав ся з королевичом — і от-от би вже Москва впала, як тут нововибраний цар московський Михайл помирив ся з королевичом Владиславом. Дуже не ралів Сагайдачний мирити ся, але його не в слухали.

(Дальше буде).

червона німецька армія займає західну частину і через те грозить поширення релігії на ренську територію, заняту тепер канцями й альянтами, Франція ще не ася висилати свого війська поза Рен, не дразнити німецьких спартакістів; ім Франція очікує на це згоди всіх країн.

Поляки далі арештують Українців.
Бережанах арештували польські влади найкращого радника Івана Масляка. Сла Тимка Старуха перевезено до львівської Бригадою, мимо цього, що стан його звля дуже поганим і насуває оправдані говорування, що шан. посол живий з польськими турми не вийде.

Польська власть в Кам'янці.
Польські влади закрили в Кам'янці "Трудову Громаду", газету видавану українсько-соціал-революціонерами. Причиною закряття мала бути напись на наголовку газети: "Вся власть трудовому народові".

Голодові заворушення в Німеччині.
В містах Монахії і Струбінг виникли важні заворушення. Вони зістали спричинені домаганням, щоби поживу вільно продавати. Прийшло до перепалки з військом в часі чоґо убито кількох людей а многих покалічено.

Полковник Гриць Косак,
який недавно захорів був у Відні на важну недугу серця поволи приходить до здоров'я. На приказ лікарів мусів виїхати в санаторію у Кальтляйтгебен. Бажаємо йому скорого повороту до здоров'я.

Англійці купують залізницю Львів — Чернівці — Ясси.
"Frankfurter Zeitung" доносить, що англійське правительство задумує купити залізницю Львів — Чернівці — Ясси. Цей план мавби бути поширений і уладнений з європейським комфортом.

З католицького світа.

Номінація апостольського делегата для України.

З добре поінформованого джерела довідуюся, що Папа Бенедикт XV. іменував апостольським делегатом для України визначного італійського духовника, доктора теології Дженоккі. Від 1885 р. належав від до конгрегації "Sacre coeur", де опісля став іменованим генеральним асистентом і дорадником головної понтифікальної комісії. Папа Лев XIII. після його у важній місії до Сирії і Царгороду, де перебував шість літ. Опісля, як суперіор виїхав до Нової Гвінеї і Перу а в 1919 році до Сполучених Держав.

О. Дженоккі, це незвичайно образований духовник, говорить всіма західно-європейськими мовами та багатьома орієнтальними; довгі літа був професором біблійної егзеґези та дуже приязно відноситься до Українців. На днях має виїхати на Україну та перевезе сюди дарунки і медикаменти для хорих і немічних Українців, щоби бодай в часті облекшити важке положення нашого населення.

Підвечірок в честь Апостольського Візитатора України о. І. Дженоккі.

В честь новоіменованого Св. Престолом апостольського візитатора України о. Дженоккі.

більшевиків. Вони приневолити його віддати свій костел на театр і забратися зі свого семінаря. Його самого хотіли большевики вивезти з міста але його приклонники оборонили його. Опісля наймили убійника, який мав замордувати єпископа під час Служби Божої, але й це не вдалося. Тоді рішено його арештувати, але він скрився і аж прихід української армії під проводом генерала Вольфа виратував його від небезпеки.

ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО В КАМ'ЯНЦІ.

Місто Кам'янець Подільський дуже величюно відсвяткувало 59-ті роковини від смерти нашого народнього генія.

Свято організував окремих Комітет, на чолі котрого стояла Культурно-освітня Управа Головного Управління ген. штабу. Багато труду в організацію свята вложив полк. Микола Лодченко. Свято відбуто на пожертвування приватних людей і інституцій. Зібрано разом понад 150 тисяч карбованців.

Дня 9. марта відбулася в університетській церкві панахида, відправлена на українській мові з принагідною українською проповідію. Присутні були представники українського уряду, професори іп сограге, студенти та представники громадянства.

Вечером того-ж дня відбулася в авлі університету святочна академія, присвячена пам'яті Шевченка. На академії виголосили реферати проф. Плевак, Вілецький і Сведницький. В міжчасі співав студентський хор.

Властиве свято відбулося другого дня:

О год. 11. рано на цвинтарі церкви при площі Олександра Невського відбулася вродчиста панахида при участі хорів Національного Державного Театру і юнацької школи. Промови виголосили бувший премієр Мусій Чехівський, проф. Бідний, Русова і ин. Опісля Чехівський, проф. Бідний, Русова і ин. Опісля уставлено похід з площі Олександра Невського до університету. В поході взяли участь учні середніх шкіл, студенти, професори, урядовці, робітники і великі маси громадянства. Найбільше вражіння робили учні юнацької школи, що були в порядчиками походу, та маленькі діти (до 6 року життя) під проводом С. Русової і п. Животко, що — ступаючи із сино-жовтими прапорами, — співали "Ще не вмерла Україна". Селяне поблизьких сіл дорікали Комітетови, що їх не повідомлено про свято, бо вони теж хотіли взяти в ньому участь.

Під університетом дожидав походу ректор проф. Огієнко, стоячи на самоході, де теж вбраний ручниками красувався портрет Т. Шевченка. Про відповідних промовах похід розвязався. Між учасників роздано листівки з портретом Шевченка і кишенькові "Кобзарі".

Вечером того-ж дня відбувся святочний вечір в Народному Домі. Артисти театру Садовського відіграли "Назара Стодолю". Були теж хорів продукції та деклямації.

В часі свята зібрав полк. Лодченко на стипендії для студентів 30 тисяч карбованців. ("Шлях").

Найновіші вісти.

Найновіші телеграми доносять, що українська армія при помочи польських військ побила большевиків. Київ вже має бути в руках

З Бразилії.

Ходять вісти, що в недовзі мабуть чи не має відбутись спислюдності у Бразилії? Проте погляді Українці! Колиб до сего прийшло — хай кожний Українець запише себе тим, чим властиво єсть т. є. »Ucraїno«. Досі називали себе з наших ріжно; нині чейже кожний зрозумів, хто ми та до якої народности належимо, тому не тільки називаймо себе Українцями але й запишуймося так. Се є дуже важне! Най ніхто не каже: »А що мені з того прийде!« Не лиш тобі, але нашим наслідникам може прийти много лиха, коли ми не підемо так, як ми повинні. Свідомійші українські одиниці по оселях повинні зарівно доглянути, припилювати, щоби справді кожний Українець записав себе »Ucraїno«.

В оселі Іраті наука у школі розпочалась з днем 3 мая. Дітей записалось около 40 а учителює п. Михайло Дерворіз. Честь Вам поселенці, що о се подбались! Не щадилисьте труду при будові дому, не щадить же труду, щоби зачате діло вести до ціли.

З Рію досить часто доходять вісти, що надібуються там анархісти.

Купці з Півн. Америки задумують виставити у Рію будинок гандлевий, котрий має коштувати 10 мільонів доларів.

День 1. мая (день робітничий) відбув ся спокійно. День 3. мая (відкрите Бразилії) відбувся торжественно в цілім краю.

Президент Парани оголосив право, котре ухвалено в конгресі у місяці лютім с. р. Право се обов'язує всі приватні школи чужинецькі в Парані учити по португальськи історії, географії Бразилії і язык португальський. Ті предмети має учитися три години денно. На жадане заряду школи ряд паранський може вислати учителя, щоби сі предмети учив.

Щира розмова з моїми мудримми "ПРОТИВНИКАМИ". (В справі моєї дописи "Без дороги").

В оперетці »Сватання на Говчарівці« безсмертний Основяненко виводить перед публіку багацького сина Стецька. Як багатий, то він себе числить і мудрим; а яко мудрий він співає свій наречений таку піснючку:

»А в городі бузина, а в Києві дядько, Тим я тебе покохала, що піліт на го- [росі.]

Отакую піснючку заспівали мені аж три Стецьки разом, деякі підписавшись отверто своїм іменям, а інші заховавшись, щоби не наразити на себе сміху цубілки, за ріжними називниками. Але сая чи так їхня пісня пахне степською мудрістю, і я почуваю своїм до-

Писалось про справу, котра мусить докати ширій людині; доводилось фактами, що наша так звана багата класа — вендари ганебно ходить на мотузі і не хоче бачити свого підридного становища.

А мені відповідають... Господоньку Твою воля!.. Що за відповіді потворні! Що за глибокі розуміння справи!

Понторилась стара комедія зі статткою минулих років. Я наводив факти; я шукав способу розбудити свідомість громади, що до своїх обов'язків, перед громадою, перед родиною... А мені відповідають моїми хибами. Змалювали мене анархістом; людиню, що кличе до бунту, людиню, що вішає парохів; трохи — трохи що не розбийником на гладкій дорозі! Добре, хай я буду й такий! Але від того упали ті факти, що я наводив? Чи сиростували хоч одно слово з моєї дописи.

Ні не могли спростувати, бо назвати Куца анархістом ще не значить звернути честь зівалтованій дівчині і дати спокій її матері. Факт лишається фактом і то про що я писав, було, і не моїми хибами його викоринити.

Тепер вишло те саме. То, про що йшла річ у статті »Без дороги« є фактом. Замість того, щоби заперечити, кидають на мою особу болотом. Зачепив я кого особисто? Перераховував я чийсь хиб? Ні! і ще раз ні. Ніяких особистих рахунків з ніким я не маю; великої більшости укр. вендирів я не знаю. Мені важні факти; важна справа, важна ситуація матеріальна українського люду в Бразилії.

Про це було-б говорити, мої дорогі »противники«! Від того, що я »утік віддай у маминій сорочці«, а можливо, що й без сорочки; від того, що я качав у Длугоша вльоні, — від таких моїх смертних гріхів українська справа нічого не потерпіла. Від того гріш не пішов на дар narodowy а значить: Гриці та Петри в ріднім краї не полягли головами, розстріляні кулями купленими за українські гроші.

Отже переходимо до справи. І коли ПП. Оден за всіх, Іван з Антоном і С. Матієвський мають замість амбіцій у серці якусь любов до свого; а замість переживувань Касячичних телеграм у голові якусь освіту то берімся до роботи. На мої 77 смертних гріхів я відповім вижче; а тепер мушу говорити про те, що я хотів виразити свою дописею. Пишучи її я просто забув що тріба було поставити якусь передмову. Я забув, що справа іде з людьми мудримми, до яких треба пнакше братися, як то завляє й сам автор »статті« що підписався »Оден за всіх«.

Признаючи в засаді ту мудрість, а додавши до неї деякі поясненя. Бо, наипр. усі три »противники« вичитали з моєї дописи, що я хочу стати у них за якогось провідника, і зараві відвершуються від мене! Отже мушу пояснити, що в моїй дописі про те не говорилося; що в мудрі голови залізли інформації від кума Каськи, а я заявляю, що я про те не думав, бо за шість літ я навчився бачити річи в їх справжній вартості, а не вдуманій. (Хоч п. Іван і каже що я не доводив місце на Дорізоні, мушу йому поградити, щоби розбудився і порахував на всіх пальцях, гілько часу я прожив на Дорізоні; від 12. серпня 1911 року до 2. липня 1917! Отже мав час нагріти місця! Значить, братись за провідника до людей, що кожен родився, аби бути що найменше міністром, а не міг, і така ідея мені в голову не приходила. Організувати Укр. вендирів, по моїй думні, тяжче ніж звести до купи Iguassu e

України.

З добре поінформованого джерела довідується, що Папа Бенедикт XV. іменував апостольським делегатом для України визначеного італійського духовника, доктора теології Дженоккі. Від 1885 р. належав від до конгрегації „Sacre cœur“, де опісля став іменованим генеральним асистентом і дорадником головної понтифікальної комісії. Папа Лев XIII. після його у важній місії до Сирії і Царгороду, де перебував шість літ. Опісля, як суперіор виїхав до Нової Гвінеї і Перу а в 1919 році до Сполучених Держав.

О. Дженоккі, це незвичайно образований духовник, говорить всіма західно-європейськими мовами та багатьма орієнтальними; довгі літа був професором біблійної егзегези та дуже приязно відноситься до Українців. На днях має виїхати на Україну та перевезе сюди дарунки і медикаменти для хворих і немічних Українців, щоби бодай вчасно облекшити важке положення нашого населення.

Підвечірок в честь Апостольського Візитатора України о. І. Дженоккі.

В честь новоіменованого Св. Престолом апостольського візитатора України о. Дженоккі, який врас з визначною грошевою підмогою Св. Престолу для хорих Галичини має небавком виїхати до Львова, українська місія при Св. Престолі устроїла підвечірок в якому крім достойного Гостя о. Дженоккі, домашнього Пралата Папи монс. Генр. Пуччі, референта орієнтальної Конгрегації і нашого щирого приятеля Генр. Бенедеті взяла участь уся наша дипломатична колонія в Римі.

Кількагодинна гостина мала вельми теплий характер, а вершком її було відіграння нашого національного гимну і промова проф. Гриненка та відповідь нашого будучого приятеля о. Дженоккі. Достойний Гість зазначив між иншим, що він вважає великим для себе щастем і гідністю працювати для нашої бездольної країни, та почувачи з одного боку страх перед важкою задачею, з другого боку вже тепер відданий цілим серцем нашій справі, надіється найти доволі сил до цієї задачі.

Замітимо, що о. Дженоккі, знаменитий знавець Сходу, вже тепер поінформований як найкраще, про нашу справу, культуру і політичне положення. Його іменування годить ся вважати трохи чи не найбільшим здобутком нашої дипломатії за границею.

Католики в Австралії.

Перші католики, що поселили ся в Австралії перед 100 роками зазнали дійсного переслідування від протестанської більшості. Лише потайки, на взір перших християн, сходилися вони на свої богослуження.

По сто літах завзятої місійної праці чи слить католицька Церква в цілій Австралії около одного мільона ісповідників, понад 2000 церковних домів і 1500 сьвящеників. Около 200.000 дітей ходить до католицьких шкіл, в котрих вчать тисячі монахинь і сотки релігійних братчиків. Австральська єрархія складається з 16 єпископів і 8 архієпископів з Апостольським Делегатом на чолі.

Українська армія спасла польського єпископа.

Одна католицька часопись подає ось таку новинку:

Польський католицький єпископ Дубовскі з Житомира зазнав прикрих зневаг від

ступаючи із сино-жовтими прапорами, співали „Ще не вмерла Україна“. Селяне поближких сіл дорікали Комітетови, що їх не повідомлено про свято, бо вони теж хотіли взяти в ньому участь.

Під університетом дожидав походу ректор проф. Огієнко, стоячи на самоході, де теж вбраний ручниками красувався портрет Т. Шевченка. Про відповідних промова похід розвязався. Між учасників роздано листівки з портретом Шевченка і кишенькові „Кобзарі“.

Вечером того-ж дня відбувся сьвятоточний вечір в Народному Домі. Артисти театру Садовського відіграли „Назара Стодолю“. Були теж хоріві продукції та деклямації.

В часі свята зібрав полк. Лодченко на стипендії для студентів 30 тисяч карбованців. („Шлях“).

Найновіші вісти.

Найновіші телеграми доносять, що українська армія при помочи польських військ побрила большевиків. Київ вже має бути в руках Українців. Рівнож подають телеграми, що вже наступила цілковита згода між Україною і Польщею. Який вислід буде з цієї польсько-української згоди — час покаже.

Чи пили Ви коли каву з української фабрики?

Зайдіть до Григорія Кушніра колонія Шавієр да Сільва — Папандуа С. Катаріна.

Там дістанете: каву палену найліпшої якості — без домішок ароматичного запаху в фабриці „ІТАЙО“.

Kuchnir Gregorio Colonia Xavier da Silva
corr. Papanduva S. Catharina.

Адвокат

Dr. TRASYBULHO LINS-FILHO,
у прудентополі.

Принймає всякі справи цивільні, гандлеві, кримінальні. Виготовляє інвентарі, арроляменти і прочі всякі справи входячі в обсяг адвокатури. Ітересанти най удають ся до п. Вас. Лопатюка. Памятайте о сім, що всякі справи предкладаєте в українській мові.

Канцелярія містить ся:
Hotel Victoria — Prudentopolis.

Позір!

ЛІНІЯ ІВАЇ І ОКОЛИЦЯ!

Linha Ivahy — Prudentopolis — Parana.

ОЛЕКСА МАРТИНЕЦЬ.

Поручаю всім Українцям мій новостворений склеп. Найдешевші товари споживчі, знаряди до ужитку домашнього. Купую збіже герву і всякі продукти колоніяльні. Чого Вам потреба, купите і будете вдоволені. Жаден Українець не може оминати, а іти до свого Українця.

Alexandre Martynec.
Ivahy — Prudentopolis — Parana.

жинецькі в Парані у історії, географії Бразилії і язык португальський. Ті предмети має учитися три години денно. На жадане заряду школи ряд паранський може вислати учителя, щоб сі предмети учив.

Щира розмова з моїми мудрими „противниками“.

(В справі моєї дописи „Без дороги“).

I

В оперетці „Сватання на Гончарівці“ безсмертний Основяненко виводить перед публіку багацького сина Стецька. Як багатий, то він себе числить і мудрим; а яко мудрий він співає своїй наречений таку пісеньку:

»А в городі бузина, а в Києві дядько,
Тим я тебе покохала, що пліт на го-
просі.

Отаку пісеньку заспівали мені аж три Стецьки разом, деякі підписавшись отверто своїм іменям, а инчі заховались, щоб не наражати на себе сміху публіки, за різними назвизками. Але як чи так їхня пісня пахне стецьковою мудрістю, і я почувачу своїм довергом просити перебачення у читачів „Праці“, що зачепив „младенців“, які не розуміють, про що йде річ. Мушу шире перепросити і редакцію і пана складача, бо я дав багато роботи, з якої хісну ніякого!

риту про те, що я хотів виразити своєю дописею. Пипучи Шлях просто забув що треба було поставити якусь передмову. Я забув, що справа іде з людьми мудрими, до яких треба инакше братися, як то заявляє й сам автор „статті“ що підписався „Оден за всіх“.

Признаючи в засаді ту мудрість, а додали до неї деякі попенени. Бо, наир. усі три „противники“ вчитали з моєї дописі, що я хочу стати у них за якогось провідника, і зарані відкрешуються від мене! Отже мушу пояснити, що в моїй дописі про те не говорю, що в мудрі голови залізли інформації від куми Каськи, а я заявляю, що я про те не думав, бо за шість літ я навчився бачити річи в їх справжній вартості, а не видуманій. (Хоч п. Іван і важе що я не до вго трів місце на Дорізоні, мушу йому порадити, щоб розбудився і порахував на всіх пальцях, гілько часу я прожив на Дорізоні; від 12. серпня 1911 року до 2. липня 1917! Отже мав час нагріти місця!) Значить, братись за провідника до людей, що кожен родився, аби бути що найменше міністром, не міг, і така ідея мені в голову не приходила. Організувати Укр. вендирів, по моїй думці, тяжче ніж звести до купи Iguassu e Amazonas!..

І то є сумним фактом, але не збитним; навіть на відповідь мені не можуть зібратись гуртом, а пише кожен осібно і ше й

Найбільший український склеп в Прудентополі

Василя Войтовича.

Продаєть ся по ціні уміркованій. Одинокі фірма, яка вдсвопить Вас за Ваші гроші! Вступіть і переконайте ся, бо то не коштує нічо.

Більший вибір найрізнородніших материй, наймодніших кольорів касеміри, коців, готових убрань, чисто-вовняних пал, полотна, хусток, стяжок, капелюхів солом'яних і сукняних, ниток до шиття, вишиваня і ручних робіт, зимових шалів, перфум, перфумованого мила, скла, начинь кухонних, зеліза, машин до шиття, пороху, шроту, фугетів, славної пасти „Фаворіта“ і шнурівков; книжок, та приборів шкільних.

НАПИТКИ КРАЄВІ І ЗАГРАНИЧНІ.

На складі завсігди: хміль, олій до фарб, сьвічки мильові, а подостатком муки найліпших марок, соли грубої, меленої і рефінованої столової; Sal Glauber, Sal amargo, нафти, тютюну, рижу, цукру, фарини кукурузяної і мандькової, фасолі, кави зернятами, незрівнаного смаку паленої і чай з Індій.

Завсігди сьвіже насіне.

Продаю всім, з моєї власної цегольні ЦЕГЛУ, яку узнано за найміцнішу, найлекшу і найпрактичнійшу до мурованя; ЧЕРЕПИЦЮ: витревалу, найменшої ваги, а найсильнійшу. Скуповую на велику скалку герву та иньші краєві продукта.

Посідаю велике і рівне подвіре на заїзд, а на случай потреби просторий, супокійний нічліг.

Wasilio Wojtowycz
Prudentopolis, Parana, Brazil.

других, закликає до особного писання! Де-ж тут до спільної праці!

Коли я закликав на відповідь то розумів певні завдання. А позаяк тих завдань не розуміли, то де-ж мені братись учити! Щоб не розводити багато кваші, я хочу вияснити людям взагалі, що мене примусило писати статтю «Без дороги». Думаю, що найдеться досить таких, що порозуміють до діла. А не порозуміють... нех сі діє воля Божа!
(Дальше буде).

На Бара Гранді є шекер ч. 47 маючий 12 алькерів землі з всіма господарськими будинками, обгородженою 2 і пів алькерів портери, на продаж. Хтоби хотів купити нехай зголоситься до Василя Януша власителя того шару.

НАДЗВИЧАЙНА НАГОДА!

Панове купці і рільники!
Продає ся посілість в перворяднім порядку так для годівлі худоби, як для провадження гандлю вже усталеного і запевненого з добрим відбутом.

Має власности 170 алькейрів землі, 100 алк. землі під управу а 70 алк. герви, і обгороджене дротом, який відділяє землю управну від пасовиска, 50 штук ходоби, 30 коний 100 свиней до годівлі. Дім новий зі склепом, покритий дахівкою, склад на герві всякі продукта споживчі, 5 домів для служби, 2 кароси пароконні, при торі колейовім, 6 кіл. від стації Ребоусас.

Склеп з добрим відбутом, торгуєся товару за 4 — 5 тисяч місячно. Продається з причини перенесеня властителя до Іраті. Ціна приступна для всіх. Проситься зголосити до низше підписаного властителя або до фірми

„Одрецкий і Козакевич“.

в Іраті.

Властитель: Константин Одрецкий.

Лікар і оператор

Др. МИРОСЛАВ ШЕЛІГОВСКИЙ

Бувший асистент клінік європейських.

CURITYBA, Rua S. Francisco 25.

Лічить після найновішої системи. — Виконує всякі операції хірургічні.

Посторонних слабих приймає на лічене і побут у своїй клініці. Лічить лучами „Roentgena“. Посідає власну лабораторію до бадань хемічних і мікроскопових, та всяких иньших бадань крови в слабостях внутренних.

Порада листовно і усно. — Мож розмовитись по українськи.

CURITYBA — Rua S. Francisco № 25. — Paraná — Brazil.

Чи Ви вже були коли у склепі НИКИТИ ДОНЯКА у місті Іраті?

Він є знаний всім зі свого склепу, що его отворив еще в р. 1908 — в новім перворяднім мурованім домі, в місті Іраті, недалеко стації залізничної.

В його склепі знайде кождий Українець найлучший і найдешевший товар. О сім переконаєсь кождий, хто вступить в хату Никити Доняка.

Простора саяя повна Seccos e Molhados, зелізя, ріжнородна фазенда, товари споживчі і т. и. — а все по ціну найприступнійшій. Переїзджаючи можуть переночувати, або в бараку, або в саяях на горі помешканя. Ті, що мали до діла зі склепом Н. Доняка, є вдоволені з его товару.

Купую герву-матте і иньші продукта кольтоніяльні.

До кождого потягу висилаєсь власний віз, а в разі потреби винаймаєсь фіра до Прудентополи і кольтонії Іраті.

СВІЙ ДО СВОГО — УКРАЇНЕЦЬ ДО УКРАЇНЦЯ

Niketa Doniak — Iraty — Paraná.

ДО ХОРИХ ЛЮДИЙ ПО ВСІХ ЗАКУТИНАХ ШИРОКОЇ БРАЗИЛІЇ.

Др. Александер Нікольський.

Славний спеціаліст з Європи, теперішній лікар при українських шпиталях в Прудентополи, поручає всім терплячим Українцям мущинам, як і жінщинам свої успішні лікарські услуги.

Лічить з найліпшим і найпевнішим успіхом, ревматизм, всякі недуги жовтухи, недуги утробы, нирок, гемороїди, недуги шкірні, ріжні затроєня, недугу падачки.

Коли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з довірем, а дістане порад.

На відповідь залучить поштову марку.

Dr. ALEXANDRE NIKOLSKYI.

Prudentopolis

Paraná

Години урядові від 9 рано до 9 вечер; від 3 до 5 го пополудни в українських шпиталях. (Безплатно для бідних).

Кравчарня „УКРАЇНА“

Василя Магеровского

Виготовляє всякі убраня від найдешевших до найдешевших: плащі, намітки, маринарки, сподні — взагалі все, що входить в обем кравецтва.

Всякі роботи виконує скоро, совісно — після міри, крою і моди.

Ціни найприступнійші.

Українці! Попирайте завжди лиш своїх!

ALFAIATARIA „UCRAINA“

de

Basilio Magerovskyi

Parandua

Sta. Catharina

Оселя Гважувіра — Парана
Бразилія.

Найбільший склеп українських
ІВАНА ШЕРЕМЕТИ.

Поручаєсь всім Українцям свідомого Українця, в котрім дуть ся товари споживчі, зваряди домашнього вжитку. Хто що потребує, а певно що не пожалуєте, коли сниться обовязок народний:

СВІЙ ДО СВОГО

Купуєсь збіже і всякі продукты кольтоніяльні.

ANTONIO REBOUCAS PARANÁ

Riosinho

CASA DO POVO

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП
КОСТЯ ОДРЕЦЬКОГО

В АНТОНІО РЕБОУСАС — ПАРАНА

Один з найбільших і найстаріших склепів у цілім муніципалітеті Іраті

Продаю товари ріжнородні — як справді хто забажає — ФАЗЕНДА — ЛІЗО — ЗНАРЯДИ домашні, кухонні, усе, що потрібне до ужитку домашнього і рільничого.

Напитки ріжнородні. Скуповую герву. На складі КАВА — ЦУКОР — споживчі товари. Капелюхи — стріляючі артикули — окраси зі золота як брошки, перстені, ланцуски до годинників і т. Чого Вам треба — купите і будете вдоволені.

Constantino Odrechyi

Antonio Reboucas

Paraná

Український склеп ХРУНЯ І БРАТА.

в кольтонії Вера Гварані.

Продаємо ріжнородні продукта по найтанній ціні.

Купуємо усякі продукта кольтоніяльні, як герву-матте, обручі з тімбо, кору з брамомуні, віск, масло кури, і т. д.

На складі єсть кава, цукор білий і жовтий, сіль мілка і груба, риж, капелюхи сукнянні і солом'янні, і т. д.

Chrun & Irmão

Vera Guarany — Paulo Frontim, Paraná.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП

Івана Мойси

В Марешаль Маллет

ріг ул. Тараса Шевченка і Др. Франка.

Спродает ріжнородні продукта по найтанній ціні. Купує усякі продукта кольтоніяльні, а найцікавіше, що платить доросше як другі склепи.

В. КУН І СИН

ИПІРАНГА ГВАЖУВІРА

CAIXA
POSTAL
246.

BEBAM AS CERVEJAS

НИКИТИ ДОНЯКА у місті Іраті?

Він є знаний всім зі свого skleпу, що его отворив еще в р. 1908 — в новім перворяднім мурованім домі, в місті Іраті, недалеко стациі залізничої.

В його skleпі знайде кождий Українець найлучший і найдешевший товар. О сім переконаєсь кождий, хто вступить в хату Никити Доняка. Простора сая повна Seccos e Molhados, залізя, ріжнородна фазенда, товари споживчі і т. и. — а все по ціні найприступнійшій. Переїзджаючі можуть переночувати, або в бараку, або в саях на горі помешканя. Ті, що мали до діла зі skleпом Н. Доняка, є вдоволені з его товару.

Купую герву-матте і инші продукта кольоніяльні.

До кождого потягу висилаєсь власний віз, а в разі потреби винаймаєсь фіра до Прудентополя і кольонії Іраті.

СВІЙ ДО СВОГО — УКРАЇНЕЦЬ ДО УКРАЇНЦЯ

Niketa Doniak — Iraty — Paraná.

CAIXA
POSTAL
246.

BEBAM AS CERVEJAS
DA
ATLANTICA

Atlantica
Luzitana
Curitibana
Porter

TELEPHONE 454.

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ — ПРОДУКТА ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А.
(ул. Ігвассу — Куритиба) ???

ПИВА:
ясні:

Атлантика
Люзитана
Гамбург
Куритибана
Паранаенсе

темні:
Мюнхен
Кульмбах
Демократа
Портер

НАПИТКИ:

Атланта
Більц
Вода Столова
Женжібре

ГАЗОЗИ з:

Цитрини
Абакаші
Черешень
Малин
Помараньч
Содова вода.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші ціни!

Роздаємо насіне ячменю за контрактом або продаємо вибіране насіне ячменю!

Сухі дріжджи Атлантики є найлучші і економічні.

Екстракт з солоду, се найлучше лікарство проти кашлю і відновляючий сили.

Продаємо ріжнородні продукта по найтанишій ціні.

Купуємо усякі продукта кольоніяльні, як герву-матте, оброчи в тімбо, кору з брамомуні, віск, масло кури, і т. д.

На складі єсть кава, цукор білий і жовтий, сіль мілка і груба, риж, капелюхи сукнянні і солом'яні, і т. д.

Chrun & Irmão

Vera Guarany — Paulo Frontim, Paraná.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП

Івана Мойси

В Марешаль Маллет

ріг ул. Тараса Шевченка і Др. Франка.

Спродает ріжнородні продукта по найтанишій ціні. Купує усякі продукта кольоніяльні, а найцікавше, що платить доросше як другі skleпарі.

ПП. З КОЛЬОНІЙ

прошу прийти у мій skleп і спробувати, чи те, що кажу, правду кажу? Я сьвідомий, що переконаєтесь, що кажу правду!

João Moisa

Marechal Mallet Paraná

В РИОНІО РЕВОУСАС — ПАРА

Один з найбільших і найстарших skleпів у цілім муніципії Іраті

Продаю товари ріжнородні — як справді хто забажає — ФАЗЕНДА — ЗІЛІЗО — ЗНАРЯДИ домашні, куховні, усе, що потрібне до ужитку домашнього і рільничого.

Напитки ріжнородні. Скуповую герву. На складі КАВА — ЦУКОР — у споживчі товари. Капелюхи — стріляючі артикули — окраси зі золота як брошки, перстені, ланпушки до годинників і т. Чого Вам треба — купите і будете вдоволені.

Constantino Odrecky

Antonio Rebouças Paraná

В. КУН І СИН

ІПІРАНГА ГВАЖУВІРА ПАРАНА

Поручаю мій skleп при фабриці КАП ФЛЯШКОВИХ, купую всякі продукта краєві, продаж гуртовна і деталічна.

W. KUHN & FILHO

Guajuvira Paraná

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

Одрецький — Козакевич

В

ІРАТІ

ПАРАНА

ПОРУЧАЄМО усім Українцям з Іраті, як і з подальших околиць, наш skleп, який є завжди заосмотрений у найріжноріжнійшій товари так краєві, як і заграничні, найлучшої якості. Великий вибір ріжнородних матерій, коців, капелюхів, вовняних пад, хусток, білого полотна, черевики з фабрики Фаворита, осотові вовняні убрания і многі инші товари галентарійні.

НАЧИНЕ КУХОНЕ — ЗЕЛІЗО.

Має завжди на складі велику скількість: МУКИ пшеничної житної і кукурудзяної, ЦУКОР жовтий і білий. Каву в зернях і мелена, СІЛЬ НАФТА, ОЛІЙ, ріжнородні ФАРБИ, КОНСЕРВИ, ГОРІВКА з Моретес, напитки краєві і заграничні.

Скуповуємо герву — віск і мід для ПП. Каросників є портера, січки і кукурудзи не брак.

Продаж деталічна і гуртовна для прибувших залізницею нічліг.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА.

ОДРЕЦЬКИЙ — КОЗАКЕВИЧ

На услуги Шановної Публики. Телеграфічна адреса: „Kozak“ Iraty.